

Redacția și Administrația:
Budapesta, VII., Nyár-uteza 1.

Aci sunt a se trimite tot felul
de scrisori, cereri și bani.

Un număr 10 filer.

ADEVÉRUL

(GLASUL POPORULUI)

ABONAMENTUL:
Pe 1 an . . . 1 coroană
Pe 1/2 an . . . 50 filer
Pentru străintătate:
Pe 1 an . . . 2 coroane
Pentru America:
Pe 1 an . . . 1 dolar

Organul partidului socialdemocrat din Ungaria.

Foaie politică pentru poporul muncitor român

Editor: Partidul socialdemocrat.

Apare la 1 al fiecărei luni.

Redactor-responsabil: Aurel Cristea.

Invitare!

Conform hotărîrii comitetului conducător central al partidului socialdemocrat din Ungaria se ține în Lugoj în sala Concordia în zilele de 24 și 25 eventual 26 Decembrie nou (crăciunul catolic)

PRIMUL

Congres Român

Programul definitiv este:

1. Lupta pentru votul universal.
2. Presa partidului.
3. Organizarea economilor.
4. Organizarea politică.
5. Hotărîre asupra congresului viitor (unde să se țină).
6. Eventuale propuneri.

Toate comunele românești sunt invitate a alege unul sau doi delegați cari să iie parte la acest congres.

Numele celor aleși ca delegați să se trimeată pe adresa: Mihelyi István, Lugoj.

Comitetul conducător.

La congres!

Lupta pentru câștigarea drepturilor poporului, a fost purtată totdeauna cu demnitate și cu mare însufletire de către partidul nostru.

Și de astă-dată aduc conducătorii partidului nostru dovadă de demnitatea și însufletirea lor pentru popor.

În zilele de 24 și 25 Decembrie nou, ținem în Lugoj, primul congres socialdemocrat român.

Cu mare bucurie vestim această noutate fraților noștri, căci până acum nu au avut unde să meargă să-și spună păsurile, nu au avut către cine să se plângă de nevoile și neajunsurile, de apăsările și asupririle în cari zac de sute de ani.

Partidul nostru a ținut până acum 12 congrese. La aceste congrese au luat parte din când în când și o parte din tovarășii noștri români.

Dar amar. Românii nu au priceput despre ce a fost vorbă la aceste congrese. Nu au priceput din cauză, că sfatul acestor congrese a fost dus în limba maghiară. Românii nu au putut lua parte la sfat, că nu au înțeles limba.

Comitetul conducător al partidului nostru a hotărît, că de acum înainte să se țină în fiecare an congresul român deschilinit. Anul acesta congresul român se ține în Lugoj în zilele de 24 și 25 Decembrie nou. La acest congres sfatul se va ține în limba noastră maternă și hotărîrile cari se aduc vor fi aduse în limba noastră română.

Reușita acestui congres trebuie să fie mare. Trebuie să pună în spaimă pe dușmanii noștri.

Datorința fiecărui frate este să ducă grija, că comuna lui să fie reprezentată prin doi delegați la acest congres. Niel o comună românească să nu fie în această țară, care să nu trimeată delegați la acest congres.

Să arătăm și noi românii, că nu dormim și noi voim să ne câștigăm drepturile de cari suntem lipsiți.

Acest lucru îl putem numai atunci face cu succes, dacă ne sfătuim cu toții laolaltă, ca să ne desemnăm calea pe care trebuie să mergem, să ne sfătuim cum să luptăm pentru câștigarea drepturilor de cari suntem lipsiți.

Acest lucru îl putem face numai dacă ne adunăm la sfat. Dacă ținem congres, unde fiecare își poate spune părerea și pasul său.

De aceea ne adunăm în zilele de 24 și 25 Decembrie n., la congresul românesc din Lugoj, ca să ne sfătuim, să ne vedem unul pe altul, să ne cunoaștem unul pe altul și apoi să punem temelie tare mișcării noastre, spre a putea cât mai în grabă dobândi cele pentru care luptăm.

Până acum noi românii, am dormit somnul de moarte, pe când tovarășii noștri de luptă maghiari, nemți, sârbi au înaintat în cultură atât, cât și în starea lor politică și economică.

Asta nu este iertat să rămână și mai departe așa.

Și noi românii trebuie să arătăm, că nu am rămas înapoi de celelalte popoare din această țară. Și noi trebuie să ne alegem conducătorii din sinul nostru, cari cuget, cum cugetăm noi, cari simțesc toate cele neajunsuri pe cari le simțim noi. Nu este iertat ca să ne lăsăm la voia întâmplării.

Trebuie să ducem o luptă crâncenă contra apăsătorilor noștri, trebuie să ne sfătuim cum să punem margini acestor apăsări.

Pentru acest scop ținem în zilele de 24 și 25 Decembrie n., primul congres socialdemocrat român.

Frații noștri din Rusia au învins a căpeta o constituție cu drept de vot universal. Dacă în țara reacționarismului rusese s'a putut face aceasta, cu atât mai ușor se va putea face la noi, ca să ne câștigăm adevărată constituție, să ne câștigăm dreptul de vot secret și universal.

Înainte! Să ne revedem la congres în număr cât mai mare și să întărim partidul nostru.

Fiecare comună să trimeată delegați la acest congres. Acest congres care este primul congres român se dovedească lumii întregi, că românul voeste să înainteze cu popoarele celelalte din această țară laolaltă, că românul se află tot pe o asemenea treaptă de cultură ca celelalte popoare din țara Ungară.

Înainte! Să ne revedem la congres!

Numele delegaților cari sunt aleși pentru a lua parte la congres, trebuie să se facă de loc cunoscut prin epistolă tovarășului Mihelyi István, Lugoj.

Congresul se ține în Lugoj în sala Concordia în zilele de 24 și 25 Decembrie nou (Crăciunul catolic).

Deputații (delegații) cari sosesc în 22, 23 și 24 Decembrie la Lugoj vor fi așteptați la stație de către frații din Lugoj, cari vor purta pe mână un semn roșu.

La congres vor lua parte toți aceia ce vin la Lugoj ca delegați. La congres fiecare frate are dreptul de a-și ridica cuvântul la ordinea zilei și fiecare are drept și de vot.

Trenurile de dimineața sosesc la Lugoj în modul următor:

La 9 oare 21 minute tren personal de către Timișoara.

La 7 oare 24 minute tren personal dela Vêrșeș.

La 10 oare și 49 minute dela Hia-Murășului.

La 6 oare 14 minute accelerat, la 10 oare 43 minute personal de către Orșova.

Trenul	dinspre Arad	pl. 6.15 sos. la Timișoara	7.44 dim.
" Modos	" 5.20	" "	7.24 "
" S.M.M.	" 5 dim.	" "	7.29 "
" Buzias	" 5.20	" "	7.15 "
" Boesa-m.	" 3.40	" "	6.57 "
" Oravita	" 2.25	" "	6.57 "

Toate trenurile au legătură cu trenul ce pleacă spre Lugoj la oarele 7 și 55 min. dimineața.

La congres fiecare să strige cu noi:

- Să trăiască socialdemocrația!
- Să trăiască libertatea de presă!
- Să trăiască „Adevărul“!
- Să trăiască libertatea de întrunire!
- Să trăiască votul universal!

RĂVAȘ.

Tovarășul Bebel și coaliția.

D-rul Lepold Kreutzer președintele coaliției din Cluj a întrebat într-o epistolă pe tovarășul Augustin Bebel, căpetenia partidului socialdemocrat din Germania, că aprobă ținuta partidului socialdemocrat din Ungaria, care luptă împotriva tovarășiei politice din dietă.

Tovarășul Bebel a răspuns astfel:

Berlin, la 12 Noembrie 1905.

Prea Onotate Domnule!

La întrebarea deschisă se dă răspuns deschis. Parlamentul maghiar nu reprezintă națiunea maghiară, cu atât mai puțin reprezintă naționalitățile conlocuitoare în Ungaria, care de mai mulți secolii aparțin popoarelor locuitoare pe pământ maghiar, cu toate că nu fac parte din națiunea maghiară. Parlamentul maghiar nu este reprezentanța poporului maghiar, ci reprezentanța clasei domnitoare în Ungaria, a nobilimii, a proprietarilor mari, a clerului și a burghezimii. În urma sistemului electoral reacționar de azi și în urma presiunii oficioase, ce s'a dovedit la alegeri, cea mai însemnată parte a poporului

maghiar, nu e în stare ca să-și aleagă deputați pentru parlamentul maghiar. Celelalte naționalități din țară însă deși trebuie să-și împlinescă datorința către stat și miliție, sunt lipsite de posibilitatea, ca interesele lor să fie reprezentate în parlament prin deputați. Acel parlament, care este așezat pe astfel de temelii, nu este îndreptățit ca să vorbească și să funcționeze în numele poporului. Și dacă un atare parlament se ferește — precum de ani îndelungați și parlamentul d-voastră face și verosimil așa vrea să facă și pe viitor — ca să primească votul universal direct egal și secret, ca bază la alegerile electorale, atunci acel parlament merită, ca să fie șters cu ori-ce instrumente. Situația de drept a unui atare parlament, că o situație usurpată, și usurparea fie ori-cât de veche nu poate fi izvor de drept. Prin urmare găsim foarte cu cale, că tovarășii noștri din Ungaria iau poziție contrară parlamentului și votul universal direct, egal și secret să-l primească de acolo, de unde-l pot să-l primească. . . . Și nu zăbovesc a declara, că subscriu, întreaga judecată, ce o are Fejérváry, ministrul-prezident al dumniavoastră despre sterilitatea și lipsa de ori-ce idei a parlamentului.

Doresc să-și poată îndeplini programul, ce are să facă din Ungaria stat modern, ceea-ce despre Ungaria de azi nu se poate afirma.

Cu deosebită stimă:

Bebel.

Fie-cine trebuie să recunoască vorbele vestitului șef al milioanelor de socialdemocrați germani. Însă numai coaliția nu recunoaște acest lucru, căci ei îi trebuie comandă maghiară, iar poporul poate să zacă mai departe în neajuns și miserie. Dar orele de Domnie ale coaliției sunt numărate. Socialdemocrația va mătura aceste bestii în formă de om din drum și va scăpa poporul din ghiarele asupritorilor și jăfuitorilor din coalițiune.

Kossuthiștii lăztați.

În ziua de 12 Noiembrie coaliția a convocat o adunare în Pécs (Cincș bisericii), la care adunare a mers și „graful” Apponyi ca să vorbească. Dar' acolo au pățit-o pe negândite.

Tovarășii în număr de câteva mii, au aranjat demonstrații mari contra kossuthiștilor și indeosebi contra lui Apponyi, care a mers acolo ca să organizeze partidul kossuthist. Tovarășii au atacat pe Apponyi cu petri. Au nimerit pe vizitiul lui Apponyi cu o peatră în chip și pe contele Benyovszky, care era în aceeași trăsură cu groful Apponyi.

Adunarea kossuthiștilor a fost neconținut interuptă de strigătele de abzug ale tovarășilor.

Apponyi abia a putut să-și țină discursul în mijlocul strigătelor asurzitoare ale tovarășilor. În discursul său Apponyi a zis între altele, că coaliționiștii încă voesc realizarea votului universal secret, dar' înainte de toate trebuie create garanțele statului național maghiar unitar și numai după aceea trebuiesc conduse masele în șanțurile constituției.

După aceste credem, că dlul Apponyi îi va trece pofta de a mai merge în provincie ca să mai înșele poporul cu glasul său de primadonă, căci în alte locuri va păți-o și mai bine.

Bătăia dela Pécs.

Organul central al partidului nostru „Népszava”, vorbind despre cele petrecute la Pécs (Cincș bisericii), scrie următoarele:

„Vagabonzișii înșelători ai poporului cari stau în fruntea coaliției au spus până acum că ei reprezintă Ungaria, că majoritatea poporului maghiar ține cu ei.

Și afirmarea asta, ca toate cuvintele lor, a fost o micuță obraznică. Nu-i trebuiesc

poporului acești mișei notorii, acești jesuiți în tricolori. Poporul îi urește, îi disprețuește și-i scuipă. S'a dovedit asta la Pécs.

La Viena li-s'a dat cu piciorul acestor mizerabili, pentru-că nu se poate crede nici Coroana în niște vinzătorii de programe. S'au dus deci ticăloșii să-și spele rușinea și noroiul între popor.

S'au înșelat însă acești găinari. Poporul din Pécs s'a întors cu scârbă dela ei și nici n'a voit să-și lase să intre în oraș.

Lucru grozav s'a petrecut. Poporul orașului Pécs n'a voit să se delecteze în jesuiții tricolori.

Poporul n'a voit să asculte glasul de harfă, dulce sunător a primadonei (Apponyi) masculine a Ungariei. Grozav!

S'au întâmplat însă lucruri și mai grave, Lava ferbinte a urei poporului a inundat strada pe unde erau să intre jesuiții. Furia poporului a împrăștiat cum împrăști pleava ceata de 300 polițiști cărări pe cari coaliția i-a adunat de prin cărejume beți și i-a postat acolo în chip de — banderiu.

Triumful din Cluj.

Conducătorii „națiunei” adevăți au avut o strălucită primire în Cluj; scriu foile coaliției. Și noi ne mirăm de așa strălucită primire, de care a avut parte Apponyi și alți deputați la adunarea din Cluj. Închipuiți-vă!

Au fost încunjuțați de un impozant banderiu, dar nu însă din poporul ce-i aștepta, ci din polițiști și cătane.

Adevăți de ce nu? Nu e frumos a face banderiu, din cei cu uniformă și cu zângănit de sabii?

Nu au fost îngrijorați conducătorii „națiunei”, că nu vor fi primiți cu triumf și cu brațe deschise, deci se nu presupună nimeni, că pentru asigurarea ordinii au venit cei 30 de polițiști, 200 jandarmi, 70 călăreți și trei companii de husari. Nu! De fel nu! Așa a pretins cinstea „națiunei”.

Apponyi și scii n'au fost fricoși, dovada, că au sosit cu trenul dinspre Peste, și cu cel dinspre Arad, când peronul era plin numai cu polițiști.

Și să nu riți de câte un asemenea triumf? Și totuși foile coaliției vorbesc numai de triumf.

Programul guvernului.

Ministrul-prezident baronul Fejérváry a desfășurat înaintea unei deputațiuni a alegătorilor din cercul II. al Budapestei programul guvernului. Discursul-program, cetit de Fejérváry, este foarte lung și se estinde detaliat asupra tuturor chestiunilor. Eată în estras acest program:

Guvernul a introdus noui chestiuni în programul său, acomodate pentru descurcarea constituțională parlamentară a situației și pentru restabilirea armoniei în voința națională isvorită, din recunoașterea necesităților ardente ale țerei, și între voința Regelui. Programul guvernului sau câștigă majoritatea în dietă și atunci criza constituțiunei a dispărut, sau nu câștigă majoritate și atunci va urma disolvarea dietei și apelare la voința națiunei (alegeri noi).

Programul a obținut sancțiunea prealabilă a Coroanei, car' procedura guvernului pentru câștigarea majorității pentru programul lui e pe deplin constituțională și parlamentară.

Fejérváry demonstrează apoi prin lege și prin citațiuni din Andrassy și Deák, că dispozițiunea asupra limbii în armată formează un drept suveran al Regelui și enumără diferitele pretenziuni naționale, împlinite de Coroană.

Urmează în detalii punctele de program: Primul e votul universal, secret, după comună și nemijlocit. La realizarea lui vor fi luate cu grije în cumpănă „cautele oferite prin interesele de stat și naționale”. Toți cei-ce au împlinit 24 ani și știu scrie și ceti, vor avea dreptul de vot. Prin acea-

sta numărul alegătorilor va fi de trei-ori așa de mare ca acum.

Pe terenul militar Majestatea Sa a mărit deja și până acum revindicațiunile naționale. Cultivarea ofițerilor în direcție națională maghiară stă pe o bază largă. Majestatea Sa a ordonat deja introducerea limbii maghiare ca limbă esclusivă de propunere și examinare pentru o mare parte a obiectelor de învățământ în școlile militare.

Transferarea ofițerilor maghiari la regimentele ungare e în curgere. La instituțiunile militare se primesc acte redigiate în limba maghiară. Corespondența maghiară a autorităților și instituțiunilor militare austriace cu autoritățile și instituțiunile militare și civile ungare e fapt împlinit. Prerogativele limbii maghiare în armată sunt asigurate. „Am pus pond pe executarea cu grije a dispozițiunei, care are de scop distingerea puternică a limbii maghiare de celelalte limbi, anume naționalitățile ungare — deși limba lor maternă nu e maghiară — în serviciul militar vor fi educate și instruite în limba maghiară, dacă pe lângă limba lor maternă știu și ungurește. Și de oare-ce programul nostru asigură în învățământul popular pe lângă instrucția obligată gratuită și instrucția cu succes a limbii maghiare, aceste două dispozițiuni împreună vor avea ca urmare în timp previzibil că în partea ungară a armatei limba de educație și instrucție va fi esclusiv cea maghiară”. Chestiunea insigniilor încă va fi regulată corăspunzătoare dreptului ungar de stat. Programul guvernului se va mișca în chestiunile militare — ca și în toate chestiunile — în cadrele art. de lege 12 ex 1867. În programul militar al guvernului se mai află sistemizarea serviciului militar de 2 ani și revizuirea legii de apărare. În genere guvernul se nizuiește la realizarea grabnică a programului comisiunei de 9 pe întreaga linia.

Pe terenul economic — ca în toate chestiunile — guvernul stă pe bază națională. Guvernul e pentru susținerea comuniunei vamale cu Austria până la anul 1917, când apoi se va putea introduce teritoriul vamal independent, dacă va fi corăspunzător împrejurărilor de atunci.

Guvernul va urma pe terenul interior economic o politică agrară în stil mare. Guvernul va griji ca statul să cumpere complexe mari de moșii, să le parțeleze și să le vândă economilor mici. Moșiile fundațiunilor publice vor fi date pe mulți ani în arândă economilor mici. Guvernul se va îngriji de ușurarea sarcinilor (datoriilor) ce apasă proprietățile mici și de mijloc. Se va crea apoi industrie mare de fabrici și va urma totodată regenerarea industriei mici. Guvernul mai are un program bogat de investițiuni, ca regularea apelor, canalizări, etc.

Pe terenul social: revizuirea legii industriale, corporațiunii industriale obligate, regularea raporturilor de drept ale muncitorilor, ale ofițanților privați și ale impiegaților comerciali, regularea penziunilor și a raporturilor de drept ale ofițanților agromiei și silvanali și ale muncitorilor agromiei și silvanali; scut și instrucție pe seama copiilor de muncitori, educație gratuită pentru cariera industrială, îngrijire pe seama muncitorilor în caz de boală, neferie, bătrânețe și invaliditate, spitale pentru muncitori etc., precum și luarea serviciului sanitar în îngrijirea statului.

Pe terenul justiției: regularea dreptului privat, reforma procedurii procesuale civile, revizuirea codului penal, revizuirea legii comerciale, regularea asociațiunilor și asigurărilor, estinderea liberărilor de execuțiune și revizia legii de uzură.

Pe terenul financiar: reforma dărilor directe și a dărilor de consuă, asigurarea minimumului de existență, ușurarea sarcinilor pentru economii mici, precum regularea și ușurarea competențelor stolare și a altor dări bisericesti.

Pe terenul instrucțiunii publice: introducerea instrucției populare generale obligate

gratuite astfel, că susținătorii de școale vor fi despăgubiți din budgetul statului pentru cheltuielile lor școlare, „Una din niziunile noastre cele mai importante va fi îndreptată într'acolo, ca instrucția limbii statului în școala populară să fie însoțită de succes deplin, în interesul bine priceput nu numai al statului ci și al cetățenilor de limbă nemaghiară.” *Îmbunătățirea salariilor învățătorilor. Revizuirea legii pentru școlile populare. Cualiificație generală de stat pe seama învățătorilor: ștergerea preparanților confesionale.*

In fine: executarea §-ului 3 al art. de lege XX: 1848, statificarea administrației, pragmatica de serviciu pe seama oficianților, și asigurarea independenței politice a oficianților.

Regularea salariilor funcționarilor de stat, municipal și dela căile ferate.

Susținerea raportului frătesc cu Croația. Susținerea raportului existent cu statele aliate, precum și raporturi amicale cu celelalte puteri.

La fine accentuează Fejerváry din nou aderența neîrăntă la tranșacția din 1867.

Lupta pentru votul universal.

Adunări pentru cucerirea votului universal s'au ținut în următoarele locuri:

19 Noembrie:

Félegyháza, Nagykörös, Segedin, Hódmezővásárhely, Szabadka, Baja, Zombor, Ujvidék, Gádos, Sátoraljaújhely, Paks, Mocs, Ujpest, Ujvár (Temes m.), Csákovár, Dobóca (Gömör m.)

In 26 Noembrie.

Cegléd, Hatvan Szolnok, Gyöngyös, Eger, Békéscsaba, Orosháza, Arad, Timișoara, Chișinau-mare, Becicherecul-mare, Lugoj, Verșet, Halaș, Anina, Mezötúr, Igmandumare, Jecsa-mare, Biserica-albă, Csanád-Apátfalva, Zomboru-mic, Putnok, Sajószentpéter, Keekemet, Bogaros, Bajmok, Csantáver, Bácsalmás, Félegyháza, Paks, Zombor, Eperjes, Losoncz, Kapos, Csap, Somfalva, Bács-Monostor, Bács-Bakod, Kisbér, Aranyos.

In ziua de 3 Decembrie se vor ținea adunări în: Miskolc, Kassa, Ungvár, Debretin, Oradea-mare, Cluj, Muréșvașarheiu, Sibiu, Brașov, Reșița, Mezökövesd, Alsóábrány (Borsod m.), Zombolya, Szekszárd, Makó, Kis-Körös, Zilah, Becicherecul-mic, Pacsér, Moravita-bétráná, Harta, Szigetujfalu, Ritzingen, Csákovár, Batorkeszi, Sárospatak, Nagymihály (com. Zemplén), Székesfehérvár, Sánmicslăușul-mare.

In ziua de 10 Decembrie se vor ținea adunări în: Jászberény, Kaposvár, Szigetcsép, Pécs, Sopron, Tolna, Zenta, Nyitra, Német-Próna, Füldeák, Győr, Lelle, Mezöcsáth, Nemesbikk (Borsod m.), Billéd, Vecsés, Kisvárd, Szerednye, Torontál-Torda, Szatmár-Németi, Szigetszentmárton, Földes, Török-szentmiklós, Soroksár, Esztergom, Német-Benesek, Pozsony, Berettyó-Ujfalu, Csanád-Apátfalva.

In ziua de 17 Decembrie în: Șorocșar, Nyiregyháza, Mezökövesd.

In ziua de 24 Decembrie în: Erzsébetfalva, Szigetvár.

De-ale partidului.

Invitare!

In ziua de 26 Decembrie nouă se va ținea în Lugoj o

Conferință cercuală

a comitatului Caraș-Severin, la care conferință sunt invitate a lua parte toate organele din comitat.

Organul partidului social-democrat din Lugoj.

Revoluția în Rusia.

Poporul a invins. Țarul a dat un manifest în care contele Witte e numit ministru preșdinte, recunoaște duma, ce se va întruni de corporațiune legiferatoare, primește programul liberal, dă constituție. În Rusia deci se arată zorile unei noaue ere și această noaue eră e legată de Witte, fiindcă e munca lui.

Cel-ce câștigase biruința diplomatică din Portsmouth, și-a dat toată silița, ca să încovoie voința țarului, ca poporul să-și capete drepturile.

Manifestul țarului este:

Îndatorăm pe guvernul nostru ca să execute voința noastră neschimbată în următorul mod:

1. Să se dea poporului temeiurile nerăsturnate ale drepturilor politice, cari își au izvorul în libertatea confesională, a cuvântului și a întrunirii.

2. Clasele poporului cari nu luau până acum parte la alegerea de дума, se vor împărtași și ele de acest drept.

3. Fără invoirea dumei nu se va putea face și aplica legi.

Această constituție a venit prea târziu. Nu mai e putere, care ar putea stavili procesul de disolvare, nu e de ajuns libertatea cuvântului, poporul nu mai cere, ci pretinde. Cere libertate deplină a presei, dreptul de liberă întrunire, guvern responsabil și nimicirea atotputernicului țar. *Nicolae Romanov* și-a tras seama prea târziu. Poporul nu se oprește. Îi trebuie sânge, moarte, jertfe. Rîur curge sângele, nici o regulă nu e în Rusia. Trupele armatei pușcă una asupra alteia; Finii s'au răsculat...

Petersburg. În cercurile guvernamentale se vorbește de dictatură. În oraș s'au împărțit iar proclamații revoluționare.

Cazan. Pe drumul Vosresenskaia au fost mari vîrsări de sânge. S'a pușcat asupra tribunalului; foarte mulți au fost răniți, între cari mai mulți școlari de gimnasiu. Sara au fost mari jafuri. Un martor ocular spune, că au furat și jefuit chiar și soldații. Polițai și Căzaci au pușcat asupra mulțimii pacifice fără ca să fi avut vre-un motiv.

Minsc. Infanteria a fost silită de mai multe ori să dea foc. Patruzeci de oameni au fost omorîți și foarte mare e numărul răniților.

Varșovia. Săptămîna trecută au fost mari adunări populare, cari au fost împrăștiate de poliție. Șapte persoane au fost împușcate mai mulți răniți.

După ameză n'au mai umblat patrulele. Nu peste multă vreme mare mulțime de popor parcurse străzile cântînd. Bucuria era foarte mare, s'au ținut vorbiri și s'au împărțit proclamații.

Sara orașul a fost iluminat. Pe piața dinaintea teatrului s'a adunat nespuse de mare mulțime. Orchestra a cântat pe balconul teatrului. Mulțimea a rugat pe șeful de poliție, ca să sloboadă pe osîndiții politici. *Patru sute de persoane au și fost slobozite.* Mulțimea cerea însă, ca toți să fie sloboziți și atunci venira Căzaci și se încinsă o luptă între ei și mulțime, în care sease-sprezece oameni au fost omorîți, iar 23 greu răniți.

Odesa. Studentimea a pereurs de-alungul orașului și înaintea poliției s'a ciocnit cu polițai cari au împrăștiat mulțimea. Într-o noaptea a fost persecuții de jidovi. În strada Dalniczki, studentii au alergat în apărarea Jidovilor cu revolvere și bombe. În galop a venit o companie de infanterie cu porunca să puște asupra studenților, dar militarii au refuzat. Atunci iute veni o sotiie de Căzaci.

Infanteria a ajuns față în față cu Căzaci, a dat foc și jumătate din trupa de Căzaci s'a răsturnat de pe cai, ceilalți au luat-o la fugă.

Petersburg. Vestea, că în Finlanda s'a proclamat republica, a produs aici mare spaimă. Partidul revoluționar a adunat pen-

tru sprijinul muncitorilor 100.000 ruble. Pe mâne se așteaptă promulgarea legii de presă, care s'a prelucrat la porunca lui Witte,

Censura s'a șters.

Mosca. Înarmîntarea șefului muncitorilor *Baumann* s'a terminat cu scene înfiorătoare. Sara la 11 ore cam o mie de muncitori s'au dus înaintea școlii de cavalerie unde au fost încertificați Căzaci.

Banda neagră — așa le zice — deodată a început să puște. Publicul căuta să fugă în toate părțile. Să auzi apoi glas de trimbiță și din ușile și ferestrele școlii de cavalerie plumbi înflăcărati căutau pepturi de muncitori. *Au murit 6 oameni, iar 60 au fost răniți.*

Odesa. Jidovii speriați de pe ferestrele caselor lor aruncau bombe asupra soldaților, cari se apărău cu pușca. Mulți au fugit pe corăbiile din port. Hotelurile sunt pline. Cărutele Crucii roșii sunt pline de răniți. Canalia e prevăzută cu drugi de fer, cuțite și revolvere.

Casele jidovilor s'eraci au fost dărimate pîn' la pămînt. Jafurile sunt la ordinea zilei. Au fost omorîți în Odesa mai mulți de 400 jidovi.

București. Oamenii sosiți din Chișineu vorbesc lucruri înspăimîntătoare despre evenimentele de acolo. Canalia la care s'a alăturat polițai îmbrăcați în haine de femeie și țeranii, a pus mâna și e stăpîna pe gară. Cele mai multe case și prăvălii au fost pustiite. Orașul a fost în flacări. Jidovii au fost scoși din ascunzătorile lor și aruncați în foc. Revoluționarii au luat dela soldați tunurile și au început să bombardeze casele Jidovilor. Autoritățile nu se vîd pe nicăiri.

Kronstadt. Mateloții s'au răsculat contra ofițerilor, cu ajutorul cărora s'au trimis regimente pline de gloanțe din cap pînă în picioare.

Matrozii și răsculații au primit pe colonelul din Kronstadt cu atac de baionete; o parte din soldați se dădu atunci pe partea răsculaților. Mateloții au ocupat corabia de răsboiu, bombardează orașul și au devastat arsenalul.

S'au răsculat și tunarii. Au dat foc în mai multe părți. Cincisprezece străzi au ars. Orașul e tocmai ca și un câmp de luptă. Mateloții beți jefuiesc, devastează; ei au omorît între chinuri grele și o parte din ofițeri.

— Fortăreața din Kronstadt e în mare parte în mâna răsculaților. S'a întrerupt ori-ce legătură de telefon, telegraf etc. Causa acestei răscoale e nedisciplina mateloților.

Pe străzi a fost o grozavă luptă de tunuri. Răsculații au puști-mașini. Admiralul *Nikenov* în continuu cere ajutor.

In Basabia a izbucnit foamete. Numeroase familii, ascunse de frica revoluționarilor, sufer de foame. Din toate orașele Basabiei au sosit în Brăila și Galați multe familii ovrești.

La Ismaila ard și acum depozitele de lemne. Foarte mulți oameni din acest oraș au înbunit de groaza măcelurilor din zilele trecute.

In noaptea de 10 spre 11 Nov. a izbucnit revoltă mare în temnița din *Chișineu*. Revoltații au dat foc temniței. Trupele venite pentru sufocarea revoltei au dat mai multe salve, omorînd mai mulți arestanți și rănind și mai mulți.

La Kiev în urma măcelurilor și devastățiunilor fioroase, cărora au căzut Ovrei victimă, au ajuns mit de familii în mizerie. Numărul celor morți și răniți e prețuit la 4000 oameni. Paguba pricinuită din devastățiuni e de mai multe milioane.

In Schernyuk au fost ruinate total prăvăliile negustorilor ovrei. Ovrei au fost prețuiti omorîți.

Orașelul *Bogopol* din guvernamentul Kiev a ars pînă în temelie. 10.000 de persoane au rămas fără adăpost.

Un fugar din *Odesa* povestește, că el a

văzut în cimiterul din Odessa 412 cadavre de. Ovrei mutilate în mod îngrozitor.

În *Wladivostok* s'au răscolat rezerviștii, cerând eliberarea lor din armată. Ei au jefuit mai întâiu bazarul, apoi magazinele din oraș, mai ales cele de rachiu. După-ace s'au îmbătat, au dat foc orașului. Tot orașul s'a prefăcut în o mare de flăcări. Cea mai frumoasă parte a orașului a devenit serum și cenușe.

În prima zi au fost uciși 300 demonstranți. La revoltă au luat parte și matrozii și artileriștii. Situațiunea poporului e de tot desperată. E pericol, că va urma foamete mare.

Mare adunare revoluționară la Petersburg. La 17 Noembrie au ținut farmaciștii greviști din Petersburg o mare adunare, în care s'a pretins eliberarea farmaciștilor arestați pentru motive politice. S'a luat apoi la desbatere situațiunea generală politică. Oratorii au provocat pe cei prezenți să proclame ca necesară o noaună grevă generală, pentru-că guvernul și-a călcat promisiunile făcute la 30 Octombrie. Oratorii au atacat vehement pe Witte, care vrea să seducă pe muncitori prin promisiuni goale. Iar contra țarului încă s'au rostit discursuri vehemente.

S'a constatat, că guvernul nu se mai poate crede în armată. Matrozii revoltați dela Kronstadt au fost declarați de eroi ai libertății.

S'a proclamat ca ideal de stat *republica socialistă*. Un orator a arătat, că nu-i suficientă greva generală pacnică, ci e necesară și o revoluție înarmată.

Toți oratorii au fost aclamați cu entuziasm din partea mulțimei adunate în număr de mai multe mii.

Demoralizarea în armată. La 17 Noembrie n. 50 Cazaci beți, sub conducerea unui ofițer, au dat năvală asupra unei case private din *Mosca* ca să o jefuiască și au demolat-o.

Gendarmeria și poliția au reușit cu mare greutate să înfrângă ceata de Cazaci beți. Mulți Cazaci au fost greu răniți, alții s'au rănit căzând de pe cai.

Cronica.

— **Justiție de clasă.** În numărul dela 15 Noembrie 1903, al *Adevărului* a apărut o scrisoare a fratelui *Iosif Stertz* din *Covasina* prin care pune în adevărată lumină pe *Nicolae Schauer* membru al congregațiunii. Prin această scrisoare tovarășul *Stercz* a arătat nedreptățile comise de *Schauer* față cu muncitori și cum a abuzat de încrederea concetățenilor săi. *Schauer* a făcut proces de presă și la 18 Noembrie s'a pertractat înaintea curții cu jurați din *Buda-pesta* acest proces. *Tovarășul Stercz* a fost condamnat la 2 luni închisoare și 20 coroane amendă în bani. Oare prin aceasta s'a reparat onoarea lui *Schauer*?

Banda neagră. Ca să vadă tovarășii nostri cum sug lipitorile din banda neagră pe sormanul popor fără milă, dăm loc aci unei epistole pe care am primit-o din *Dragomireștii*.

Preotul *Ioan Jurca* a luat de servitor pe fratele *Ioan Zimban*, cu o plată de 260 cor. pe an. Afară de aceasta i-a mai făgăduit un lanț de cucuruz. Când veni primăvara sfinția sa a început a tăgădui cucuruzul și la urma urmei s'a înțeles cu *Zimban* că-i dă două lanțuri cucuruz pe jumătate. Dar să nu creadă nimeni, că poate de pomana. O, doamne nu! Ci ea să-i lucre alte două lanțuri.

La urmă duse și cucuruzul lui *Zimban* în hambarul său și în loc de cucuruz i-a dat fână. Dar cum? Cu 24 coroane sacul, pe când prețul fânii este numai 13 coroane 60 filleri sacul. La urmă îl mai scoase dator pe *Zimban*.

Aceștia sunt slugii Domnului, cari scot sormanul popor și meduva din oase. Oare ne mai putem încredința unor asemenea preoți?

— **Cronje s'a retras acasă.** Vestitul general bur, *Cronje*, zilele acestea a plecat din *America*, unde era comandantul unei trupe de circus, care a falimentat în *Anglia*.

Acum are de gând să se reîntoarcă în țara lui, în orașul *Potsheftstrem*, unde vrea să stea până la sfârșitul vieții sale. *Cronje* deja s'a împăcat cu stările din țara lui, e însă de părerea, că vor trece încă mulți ani. până ce burii se vor împăca de tot cu englezii.

— **Fiscul orășenesc cerând iertare.** Pe astă vară în *August* s'a întâmplat că fiscul suprem al orașului *Neoplanta* într'o vorbire a sa rostită cu ocaziunea unei adunări populare, s'a declarat ofenzator asupra partidului socialdemocrat. Din cauza asta organizațiunea partidului a luat hotărîrea să proclame greva pentru muncitori, cari erau angajați la zidirea casei fiscului orășenesc. S'a decis mai departe că muncitorii nu vor relua lucrul, până ce fiscul nu va cere iertare dela conducătorii partidului pentru declarațiunea sa vătămătoare. După o stagnare de vre-o 3 luni, în care restimp mărețul fisc dădea în dreapta și în stânga după muncitori, dar în zădar, în fine se hotărî să ceară iertare dela șefii organizației socialiste din *Neoplanta*, ca să i-se zidească casa.

— **Monumentul împăratului Traian.** La 10 Maiu 1906 se va desvâli monumentul împăratului *Traian* la *Turnu-Severin* pentru comemorarea celor 18 veacuri dela colonizarea *Daciei* prin *Romani*. Monumentul acesta e opera sculptorului și arhitectului *Franasovici* și va fi făcut din peatră de *Deva*, marmoră de *Carrara* și bronz.

— **Reserviștii cu opt săptămâni — chemați sub arme.** În anul acesta nu a fost recrutare; drept aceea ablasen-ul de astă toamnă n'a adus pentru soldații cu trei ani de serviciu libertatea. Dar aceștia pot fi ținuți legal numai până în 31 Decembrie. Prin urmare era de prevăzut, că cercurile conducătoare se vor îngriji, ca într'alt chip să se întregiască contingentul armatei.

Acum se scrie, că la porunca *M. Sale* sunt chemați la serviciu activ rezerviștii, ce au servit numai opt săptămâni.

Prin dispozițiunea aceasta soldații cu trei ani de serviciu capătă obșitul și pot merge acasă.

— **O noaună foaie românească.** În *Caransebeș* a apărut o noaună foaie românească cu titlul „*Renașterea*“. Dorim mult succes.

La congres unde va fi vorbă despre ajutorarea noastră nici o comună românească, unde a pătruns socialdemocrația se nu lipsească, mai ales de aceea, că este primul congres Român unde să ne organizăm. Să ne revedem la Congres!

Din provincie.

Berini.

Din *Berini* (com. *Timiș*) primim următoarea epistolă:

Stimaților frați! În veacul al 20-lea, în veacul civilizațiunii, ori pe unde umbli, nu auzi alta decât vacte și orbii conducători păstori nu ne aud și nici nu voese să ne audă. Fără inimă și Dumnezeu mai sunt și ei.

După-cum s'a publicat în nr. 8. al „*Adevărului*“ în comunele noastre *Berini*, *Cerna* și *Stamora-Română* sunt cei mai vinovați de starea apăsătoare a poporului notarul *Kire* și executorul *Dobă*. Aceștia văzând că lucrul le stă cam rău și-au dat demisia. În locul acestor doi, au venit alți doi ca lipitori să ne jăfuiască. Au mers la *Săndor Greu* de unde au luat și perina de sub

cap, la *Ioan Crainic* au luat cel din urmă sac de cucuruz pe care l'a avut, apoi s'au dus la casa fratelui *Nicolae Sirman* unde soția lui le-a zis, că nu au nimic ce să ia, plugul le trebuie, grâu, cucuruz nu au, sunt sereaci încărcăți cu vecsle. Apoi unul dintre ei a început să injure, ca un spurcat. Așa au mers din comună în comună și au luat cea din urmă bucătură din gura poporului pentru dare comunală.

Bogaților nu le place, că noi ne organizăm, ei sunt reprezentanți și viriliști. Popii nu plătesc dare de comună și au votat cu bogații contra sereacilor. Au adus aceste trei comuni în neajuns. *Berini* a avut în sparcasa 300 coroane și reprezentanții nu știu cine i-a scos.

Ați mai auzit așa ceva? Acum vin la mine, că eu să le fiu chinez, eu însă nu pot să primesc biheriile lor, dar nici nu pot să pun jurământ cum le place lor și de aceea nu primesc.

Pentru cele scrise în rubrica aceasta tot poporul este responsabil.

Cu frățietate:

Petru Marincu.

Posta redacției.

I. C. Frimu, București. Am primit. Mulțumesc. Ce este cu celelalte? *G. A.*

P. G., Lugoj. Poezia va apare în numărul viitor.

N. Grecu, Szintye. Abonamentul l'am primit, acum ești în regulă pe un an întreg.

A apărut

CALENDARUL

„ADEVÉRULUI“

pe anul 1906.

și se află de vânzare la:

Librăria „Népszava“,

Budapest, VII., Nyár-utca No. 1.

CALENDARUL „ADEVÉRULUI“

are un cuprins de 80 pagini și conține următoarele:

Prefață. — *Sculați*. Poesie de *D.Th. Neculuță*. — Programul partidului socialdemocrat din *Ungaria*. — Statutul organic al partidului socialdemocrat din *Ungaria*. — *Proletar*. Poesie de *Ada Negri*. — *Moș Martin*. Poveste de *Al. Vlăduță*. — *Revoluția în Rusia*, cu mai multe ilustrațiuni. — *Moment de revoltă*. Poesie de *D. Th. Neculuță*. — Cum să ne organizăm. (Îndrumări). — *Viața lucrătorului în țările civilizate*. — *Oamenii Domnului*. Poveste de *I. Neagu*. — *Cugetări*. — *Scala timbrelor*. — *Tariful de poștă*. — *Târgurile de țară*.

Afară de acest cuprins este calendarul împodobit cu 14 ilustrațiuni din viața muncitorilor.

Prețul unui Calendar este:

50 filleri.

Dacă se comandă 10 călindare pe o singură adresă, atunci prețul unui Calendar este:

45 filleri.

Banii sunt a se trimite pe adresa:

Adevărul (Glasul Poporului)

Budapesta, VII., Nyár-u. 1.

Rugăm pe frați ca, să se grăbească cu comandarea Calendarelor, căci cea mai mare parte din Calendare sunt vândute și mai târziu nu le vom putea satisface dorințele de a le trimite Calendare.

Tipografia „*Világoság*“ r.-t., *Budapesta, Nyár-u. 1.*